

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ : DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ : DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik

minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal : Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:

egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Mi magunkról.

Az évforduló alkalmával helyén való számvetést tenni magunkkal és megvizsgálni, mennyire teljesítettük az elmúlt esztendő alatt kötelességünket. Boldog, kinek nem kell szánni...

Amint végiglapozom a Debreczeni Protestáns Lap 1921. évi számain, sajnálattal kell beismernem, hogy minden igyekezet mellett sem feleltünk meg a ránk váró feladatnak. Mert nem elég az, hogy az olvasó, mikor a lapot átolvassa, megállapíthatja, hogy a hangja irodalmi színvonalú és a törekvése nemes, — még az sem, ha úgy érzi, hogy tanult valamit mindegyik lapszámából és nem találja felesleges időtöltésnek azt a pár negyedórát, melyet a lap olvasására szánt. Egy ilyen lapnak, mint a miénk, nemcsak elmélkedőnek, hanem az egyházi élet minden vonatkozásában tájékoztatónak és útmutatónak kellene lenni. Ez pedig — bevallhatjuk — az elmúlt esztendőben nem tudtunk lenni. Ha összehasonlítom az elmúlt évet az 1918., sőt az 1919. évfolyamokkal, amelyekben az akkor felmerült nagyon is kényes kérdésekben igenis tudott ez a lap határozott irányt mutatni a maga híveinek, — szomorúan kell a dekadenciát megállapítani.

Pedig volna most is ezer meg ezer kérdés, melyekben az útmutatás nagyon is felférne. Hogy az aránylag jelentéktelenebb — bár semmikép sem kicsinyelhető — anyagi kérdéseket vegyem: ezeket illetően is tájékozatlanul áll egyházközségeink nagy része. Földbirtokreform, vagyonváltság, új adozási rend, a legnagyobb méretekben érdeklik magukat az egyházközségeket s ezek veteményes kerjéit is, de felférne a jó tanácsadás az egyház tagjai számára is. Még inkább fontosak a változott viszonyok folytán felmerülő alkotmányjogi kérdések, amelyeknek tisztázatlan volta egyik-másik egyházközségünknel már majdnem az önkéntelen independentizmus állapotát idézte elő. A legfontosabbak pedig — mert egyenesen egyházunk lételetét érintik — az egyházi élet komollyá, bensőségessé tételére, a valóságos hitelet ébrentartására és kifejlesztésére vonatkozik.

A mi egyházunknak is számos tagja, sőt

hivatalviselője is, megtévedt a forradalom kezdete óta előtódult politikai vívmányok labirintusában. Egyik-máisk olyan mértékben, hogy keresztyén hite és református egyházi érzése is kétségessé vált. Ha nem jöttek volna ezek a nehéz idők, akkor is ugyancsak talpra kellett volna állanunk, hogy a hanyatló vallásos és egyházas érzést odaemeljük, ahol Krisztus szolgáinál s a reformátorok követőinél elvárható. Így megsokszorozódott a munka, és annak tervszerű vezetése rettenetes felelősséget ró reánk. Lelkészeink, presbitereink nagy része látja, hogy tennie kell, de nem tudja a módját, sőt nincs tisztában az iránnyal sem, amely felé haladnia kell. Az utolsó órákon vagyunk, amikor a kormányrudat erélyes kézzel meg kell ragadni, s talán csak perceket vesztegethetünk még el, hogy hasztalan nevezzük magunkat református keresztyéneknek s ne legyünk többé sohasem igazán azok.

Ebben a tekintetben első sorban vár súlyos és nagy feladat a református egyházi sajtóra, — súlyos és nagy feladat, melynek nem teljesítéséért ki nem beszélhető felelősség szakad reánk Isten és az utánunk következő nemzedékek előtt. Valljuk be őszintén, ebben a tekintetben nem tudtuk hivatásunkat az elmúlt esztendőben helyesen teljesíteni.

De itt nem elég a mea culpa-t mondani. Ezért a fogyatkozásért igazán nemcsak magunk vagyunk a felelősök. A szerkesztőség erejének minden megfeszítésével sem lehetne képes arra, hogy a szükséges útbiztosításokat megadja. Az élet a lehetőségeknek olyan tömegét tárja elő, amelyekre gondolni a túlnyomóan theóriákkal foglalkozóknak nem is lehet.

A feladat megoldása csak úgy lehetséges, ha lapunk minden olvasója egyszersmind munkatárs is leszen. Még az sem szükséges, hogy cikkeket írjanak. A cikkíró és tudósítást küldő munkatársakat különös szeretettel és hálával fogadjuk, de akinek ehhez kedve vagy hajlandósága nincsen is, azt mindenesetre megteheti, hogy az ő működési körében előforduló érdekesebb, — az egyháznak akár anyagi, akár különösen szellemi életét érintő — kérdéseket pár sorban közli a szerkesztőséggel,

ilyen módon témát adván az irányító munka végzésére.

Az a kedves kapcsolat, mely bennünket lapunk olvasóival munkálkodásunk első éveiben összekapcsolt, a postai nehézségek és egyéb alkalmatlanságok miatt csaknem egészen megszakadt. Most már ezek a nehézségek nagyrészt megszűntek.

Kérve kérjük mindazokat, kik lapunk fennállását szükségesnek, vagy legalább nem feleslegesnek ítélik, támogassanak bennünket munkánkban, mert különben kénytelenek volnánk az ismeretes panaszra fakadni: Oleum et operam perdim.

Tárca

Bethel.

Hosszú utazástól fáradtan, de élő lelki örömmel léptem a „szeretet város” Bethel háza közé egy szép augusztusi délután. Az intézeti iroda után tudakozódám, amit egy mindjárt szívesen rendelkezésre álló „fivér” segítségével csakhamar meg is találtam. Itt, korábbi levelenre hivatkozva, orvosi vizsgálat után, minden nehézség nélkül, felvettek az ú. n. „szabad segítők” (freier Helfer) közé s a gazdasággal foglalkozó Enon nevű házba osztottak be. Itt mintegy hatvan epileptikus férfi és gyermek nyer gondozást, mialatt a férfiak, természetesen, mindig egy, vagy két fivér felügyelete és vezetése mellett, könnyebb mezei munkát végeznek. 11 heti Bethelben tartózkodásomból 8-at e kedves és általam annyira megszeretett családi körben töltöttem el.

Talán nem lesz érdektelen, ha leírom napi életünket és egy ilyen hatalmas kórháznak a berendezését. Az épület felét a hálótermek foglalják el. Amennyiben az ápoltak, kevés kivétellel, fent járnak, nappali tartózkodásra külön termek szolgálnak és pedig egy nagy terem a földszinten a gyermekek részére, kettő az első emeleten a felnőtt betegeknek. Rossz időben és télen itt időznek az ápoltak olvasva, vagy a gyermekek játszva, nyári tartózkodási helyül azonban gyermekek számára a hatalmas kert elkerített része szolgál, míg a felnőttek a nekik kiosztott munkakörben vannak elfoglalva. Az épület másik részén van a közös étterem, a konyha, a házapa lakosztálya, a konyhaszemélyzet lakosztobái, míg a fivérek lakásául egy-egy felsőemeleti kis szobácska szolgál, amely német praktikussággal gyakran már a padlásba van beépítve.

A reggel 1/27 órai csengetés jelzi a napi munka kezdetét. A fivérek, már ekkorra készen, a gyermekek hálószobájába mennek, hogy nekik az öltözködésben segítsenek. Ez nem a legkönnyebb munka s mint általában az egész betegekkel való bánásmód, mindenekfelett nagy türelmet igényel. Vannak, akik magukkal tehetetlenek, egyik ruhadarabot képtelenek a másiktól megkülönböztetni. Ezeket aztán, mint anya a kis gyermekét, úgy kell kezelni;

ölben levenni az ágyról, megmosdatni, felöltöztetni. Közben mindig éberem figyelni, nem fogja-e elő valamelyiket az epileptikus rángás, az ú. n. „Anfall”, amely az öntudat elvesztésével jár s esés közben veszedelmes sérülést okozhat, ha egy-egy fivér idejében segítségül nem siet. Amellett azt is tekintetbe kell venni, hogy e gyermekek nem fábábuk, hanem élő, futkározó és nem ritkán a legelvénebb ifjú emberek, akik ezer kérdéssel kíváncsisággal ostromolják ápolóikat. S bizony helyén kell lennie az illető fivér eszének és szívének, hogy hivatását szeretettel és soha el nem fogyó türellemmel be tudja tölteni.

Mikor az öltözködéssel elkészültek, következik az ágyak felvetése, amely katonás egyformasággal és a legpéldásabb renddel történik. A lepedőkön, párnákon és összehajtott takarókon még a ráncot is elsimitva, 1/28 órakor az újabb csengetés szavára fivérek és betegek az étterembe vonulnak, ahol a fekete kávéból és vajaskenyérből álló egyszerű reggelit fogyasztják el. Az étkezésnél látszik legszembetűnően az egész ház családias együvértartozása. Étél előtt és után sohasem maradhat el az imádság, amit a házapa mond, míg a többiek felállva hallgatják, vagy vele imádkoznak. Amellett reggel és este rövid áhítatot tart a család a házapa vezetésével, amely ének, imádság és a kijelölt szentírási rész felolvasásában áll.

A reggeli után a házapa kiosztja mindenkinek a megfelelő munkakört. Egy kis csoport kapálni megy, másik a burgonyát takarítja be, megint másik az istálló és ház körül talál neki megfelelő foglalkozást. A gyermekek közül az ügyesebbek burgonyát tisztítanak, mert ebből hatalmas mennyiségre van szükség naponta a nagy kenyérhiány miatt. Ez a munka tart délig, amikor következik az ebéd. Egyszerű főzeléket szolgálnak fel, melyből azonban sohasem hiányzik a burgonya. Kenyér ebédhez és vacsorához soha sincs. Ebéd után 1/22-ig pihenés, azután este 1/27-ig újból munka, majd vacsora után mindjárt lefekvés a gyermekek számára, míg a felnőttek elbeszélgetnek még egy-egy órát s 8—9 órakor ők is nyugovóra térnek.

A ház elcsendesül s a szerepet az éjjeli szolgálatot teljesítő fivér veszi át. Ez mondja el az esti imádságot a gyermek hálótermekben, ez örkődik a ház éjszakai nyugalma felett s az Anfall-al küzdő betegnek segítségére siet, mialatt ezek nevét és az esetleg ismétlődését pontosan feljegyzi az arra szolgáló könyvben. Ez költi fel a házat virradatkor, míg a nappalt, természetesen, alvással kell eltöltenie.

Örömnap a betegek számára a vasárnap. Ekkor tiszta ruhát öltenek — és erre igényt tart még a legegyszerűbb munkás is itt Németországban — s elmennek a templomba, ahol számukra házanként kijelölt helyek szolgálnak. Nyáron a szabad ég alatt tartanak istentiszteletet, a templom mellett erdőben. Kőbe vágott oltár és szószékről beszél a lelkész a lócákon helyet foglaló gyülekezethez. Mikor szeretettől áthatott hangja végig cseng a történelmi emlékü teutoburgi fák között, lehetetlen,

hogyan valami néma ábitat el ne fogja a résztvevőt. Ilyenkor az éneket a fúvóhangszerből álló zenekar vezeti, amely a német, nagyobb gyülekezetek különlegessége. A mi katonazenekarainknál ismert réztrombitákon játszik a gyönyörű német melódiákat. Itt természetesen a zenekar is betegekből és fiverekből áll. Az istentisztelet liturgikus s a gyülekezet nemcsak passzív, hanem aktív résztvevője. Amennyiben az úri imádságot és az apostoli hitvallást fennállva együttesen mondja el s a lelkész imádságára és igelovására ámennel felel, míg az egyházi énekkar a liturgiához tartozó énekeket énekli.

(Vége következik.) **Horeczky Béla**

Irodalmi szemle

Az igehirdetés. Egyetemi előadások a lelkipásztorkodástan köréből. Második, átdolgozott kiadás. Írta: *Mihályfi Ákos* dr., egyetemi tanár. A Szent István-Társulat kiadása. Budapest, 1921. Tartalom: Bevezetés. I. könyv: Az igehirdetés a szószéken. (Homiletika. Egyházi szónoklástan.) II. könyv: Az igehirdetés az iskolában. (Katechetika. Hitelemzéstán.) III. könyv: Az igehirdetés az életben. (Hodegetika. Kybernetika.) Nagy 8°, 477 l. Ára 200 K.

Mint a vaskos könyv tárgyát vázlatosan jelző tartalomjelzés mutatja, ez a mű az igehirdetésnek minden irányban való érvényesítéséről szól. Nagyon természetes, hogy nem egy hely van benne olyan, amelyik, főképen hitvallásos alapon, erősen vitatható és megcáfolható volna, sőt egyik-másik mondat általános szempontból is magán hordja a jellegzetes szubjektívizmus árnyékát; de másfelől kétségtelen, hogy könnyen folyó, világos nyelve, gördülékeny iránya nagyon is figyelmet ébresztő és érdeklőtő olvasmánnvá tesz. Sok gyakorlati útmutatással szolgál a szerző, amelyeket hosszú, munkás élet tapasztalatából és az ide vágó irodalom alapos ismeretéből merít. Könyvében meglepő a protestáns teológia e tárgyú hatalmas irodalmának szinte kizárólagos mellőzése, holott a legkimagaslóbbak megemlézése már csak a teljeség és irodalmi gyakorlat szempontjából is kívánatos volt volna. Mindent egybevéve azonban e tudományos munka nemesak a hazai római katolikus hittudományi irodalomnak igazi nyeresége, hanem minden keresztyén prédikátor és lelkipásztor számára is hasznos útmutató és tanácsadó sok olyan kérdésben, amelyekben szükséges és hasznos tudni azt, amit a római katolikus egyház hívatott szakembere mond. Erre való tekintetből és tudományos értékelésének jeléül ajánljuk az érdeklődő körök figyelmébe.

Kálvinista világnézet. Írta: *Borsos Károly*. Elő- és utószóval ellátták Révész Imre és Tankó Béla. Mezőtúr. 32 l. 8°. Ára felárral 14 K. Kapható a „Meliusz” könyvkereskedésben is Debreczenben. Lapunk illusztris munkatársának azt a felolvasását tartalmazza ez a csinos kiállítású füzet, amelyet az Országos Református Tanáregye-

sület 1921. évi augusztus hó 25-én tartott közgyűlésén előadott, s amelyből egy részletet lapunk mult évfolyamának 211. és következő lapjain közöltünk is. A szerzőnek tisztán látásával, józan ítéletével, határozott egyéniségével megalkotott, megindokolt, s a mai életnek minden jelentősebb mozgalmával számoló eme kálvinista világnézet mindenütt jó szolgálatot tesz, ahol homályosulni, vagy színteledni kezd a magyar református öntudat és a reformátusság jelentőségének hordereje. Az elő- és utószó megfelelő keret. Ajánljuk Olvasóinknak.

Az Országos Református Tanáregyesület Évkönyve az 1920—1921-ik tanévre. Szerkesztette: *Bareza József* főjegyző. Tizenhatodik évfolyam. Debreczen, 1921. 40 l. 8°. Ha erről az évkönyvről csak azt említhetjük meg, hogy az 1921 aug. 25-i gyűlés jegyzőkönyvében kívül Dr. Baltazár Dezső püspök imádságát, Dr. Dóczi Imre elnök megnyitóját, S. Szabó József alelnök, főjegyzőhelyettes jelentését teljes egészében tartalmazza, eleget mondtunk arra nézve, hogy értékes voltáról mindenki meg legyen győződve.

Hit és Haza. Gyűjtemény a „Keresztyén Család” verseiből. Ára 10 K. Budapest, 1921. Kiadja a Magyar Vallásos Traktátus-Társaság. 48 l. 16°. Czeglédy Sándor, Eöry Ferenc, Harmath Róza, Körös Endre, Medgyaszay Vince hittel teljes, hangulatos és lelkes költeményeiből frissen szedett csokor. Ajánljuk Olvasóinknak.

Mária. Egy három éves kis leány életrajza. Elmondja az édes apja. Budapest, 1917. Kiadja: *Csia Lajos*, IX. Angyal-utca 7/a. 37 l., kis 8°, ára felárral 12 K. A három éves bájos leányka elvesztése felett való igaz kesergés és a súlyos megpróbáltatás nyomán fakadt erős hitű vígasztalódás adta a szerző kezébe a tollat. Amit írt, magának és közvetlen környezetének írta; de vígasztalására és erősítésére lehet a hasonló gyásszal sújtott feleknek is.

Zengő érc. Írta: *Runa* (Beskow E.). Fordította *Csia Lajos*. Budapest, 1920. Berea kiadása (Budapest, IX. ker. Angyal-utca 7/a., II., 9.). Kis 8°, 280 lap, ára felárral 92 K. Érdekes regény, amely az utolsó fejezetéig meglepetéseket tartogat az Olvasó számára. Egy öntudatos, önérzetes, érenyeire büszke főnemesi ifjúnak lelki világát rajzolja meg élénk színekkel és alapos lélektani tanulmányokra valló módon eladdig, míg a férfikor elejére jutva, tévedéseit, botlásait belátva, lelke megtisztul az önérdem hamis csillogásától és minden erejével vallja, hogy egyedül Istené a dicsőség. Azok, akik kellemes, de egyszersmind tanulságos szép-irodalmi olvasmányt akarnak olvasni, vagy másnak ajándékozni, ezt a könyvet bizvást megvehetik. Ajánljuk Olvasóinknak.

Virágos kertemből. Versek. Írta *Kürthy Károly*. Nagykároly, 1921. Keskeny, 8°, 96 l. Vallásos és egyéb tárgyú lírai költemények, amelyek a szerző verseselési készségéről és igaz érzéséről tesznek tanúbizonyságot. Kiállítása díszes. Ára nincs jelezve.

Halottaink

Barcza József sírjánál.

1922 jan. 3.

Fájdalmas szívvel állunk korán megásott sírod szélén jó barátunk, kedves kartársunk, szeretett igazgatónk! Könnyeink fátyolán keresztül tekintünk utánad, akit nagy hirtelenséggel, mintegy sebesen zúgó szélvihar, ragadott el tőlünk a zord halál. És két szótátot vélünk hallani a *Faust* végső jelenetéből. Egyik a világ szava: „Fején az ítélet!” Másik rá az égből hangzó ige: „Övé az élet!” Igen, a te életedet ez a tátongó sír nem nyeli el, nem zárja magába, hanem átalmegy az a halhatatlanságba, az örökkévalóságba. Mert a közjóra világító életnek soha nincsen vége. Mintahogy a csillagfény, végtelen idők és területek tömegén áthaladva, beragyogja a mindenséget, úgy fénylik, úgy ragad, úgy hat az emberi élet nemessége, jósága, nagysága és ereje is nemzedékről-nemzedékre. Az a hirneves óklasszikus bölcselő is, akit ékes szavakkal te tolmácsoltál a mi szép magyar nyelvünkön, elköltözött kedves kartársunk, az is azt hirdeti, hogy nagyrészüket megmarad nálunk azoknak, akiket szeretünk, habár a sors elragadja is őket tőlünk (magna pars ex iis, quos amavimus, licet ipsos casus abstulerit, apud nos manet. Seneca: Epistulae moralium.) Hiába tombol tehát a rettenetes halál, csak azt viheti el belőled, ami az enyészete. A te jobb feled, a te nemes részted itt marad nálunk, itt marad sokaknál, százaknál, ezreknél, itt marad kedveseidnél, barátaidnál, kartársaidnál, tanítványaidnál, mindnyájunknál, akik ismertünk, tiszteltünk, becsültünk és szeretünk téged.

Azon a bús sötétségen, melyet a te váratlan és lesújtó halálod borított ránk, keresztül ragyog példás kötelességteljesítésed, lelkiismeretes munkásságod, nemes becsvágyad, lelkes ügybuzgalmad, egyéniséged vonzó nyájassága, kedélyed szelíd humorral zománcolt aranyos derüje és lelked magasba vívó szenvedelme, amellyel nemesak a tanítást, a nevelést, az iskolát emeltesd hivatásának magaslatára, nemesak tanítványaidat vitted a tudományoknak, az élő vizeknek forrásaihoz, hanem irodalmunkat is értékes alkotásokkal, jeles műfordításokkal gazdagítottad.

Mindezek nálunk maradnak s mint eleven erők élnek és munkálkodnak az utódok fogékony szívében és hálás emlékezetében.

De mi maradt volna még tartalmas életedből, ha a végzet hozzád nem ilyen könyörtelen; ha a hirtelen lecsapó villám derékban ketté nem tör, mint egy magasba nyúló cédrusfát! Csak imént nyílt meg tehetséged előtt szélesebb pálya. A mi többszázados, virágzó főgimnáziumunk élére állítottál, az ország református tanársága kitüntető bizalmi állással tisztelt meg. S te Istentől nyert talentumodnak minden értékét, képzettségédnek alapos tudását, lelkednek forró hevületét és nemes becsvágyát belevitted azokba az állásokba, amelyeken

nagyobb körben munkálhattad volna református tanügyünknek, magyar hazánknak és nemzetünknek javát és előbbrevitelét és érdemeid koszorújából glóriát vonhattál volna fejed fölé. S az a te életed megrázó tragikumája, hogy most kellett elbuknod, itt hagynod árván kis családodat, szíved szeretteit, itt hagynod nagy családodat, iskolánkat is és sírba vinned életednek még reményvált, gazdag kincseit.

Mi nehéz szívvel fájjaljuk azt a veszteséget, ami benned iskolánkat, tanári karunkat, tanár-egyesületünket érte. Eleget éltél e földön, hogy tied legyen a halálon győzedelmeskedő élet, de keveset ahhoz, hogy azok, akik szerettek, betelhetek volna veled. A szeretet ime sirató zokszóval áll sötét sírod felett és elhaló rebegéssel mond végső búcsút neked, míg a magasságból ez a megnyugtató és vigasztaló szózat hangzik: „*Jól vagyon jó és hív szolgálom! . . . Menj be a te Uradnak örömebe!*” Óh, menj, menj hát boldog lélek! A mennvei Atya hív, aki többre biz téged. Mi, bár vérzik a szívünk, krisztusi alázatossággal, gyermeki engedelmisséggel nyugszunk meg az Úr akaratán. Isten veled!

S. Szabó József.

Szabó Kálmán nyugalmazott tanító, aki egyházkerületünk több egyházában, legtöbb időn át, huszonöt évig, Monostorpályiban működött, legutóbb pedig a zemplénmegyei Kisbáriban volt előkönyörgő, 69 éves korában meghalt Monostorpályiban, ahova nyugalomba vonulása után visszatért. Január 9-én temették el az egész község valóban impozáns részvéte mellett. A hűséges és vallásosság és egyházi buzgóság tekintetében mintául szolgálható öreg tanító emléke sokáig fennmarad mindazok közt, akik ismerték.

Jámborné: Székely Lilla a jól ismert vallásos írónő, 1921 december 18-án hosszas szenvedés után, 59 éves korában, Adándon (Somogy vm.) meghalt. Emlékét írásai és a hálás kegyelet őrzi.

Földváry László váczhartváni lelkipásztor és egyháztörténetíró 1921 december 30-án jobblétre szenderült.

Arday Janka Dániel zsarnói lelkipásztor, tornai egyházmegyei tanácsbíró 1921 december 7-én, 72 éves korában elhunyt.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfélék

A kollégium felsegélése.

A kollégiumi pénztári hivatal Dr. Szelényi Aladár budapesti ügyvéd arról értesítette, hogy báró Podmaniczky Frigyes és neje gróf Degenfeld-Schomberg Berta Ő nagyméltóságaiak részéről a kollégium felsegélésére 50,000 koronát fog küldeni, melyet Ő nagyméltóságaiak a lorántházai egyház gyűjtő-ívén jegyeztek. Forró köszönettel fogadja a kollégium a magas összegű adományt, mely az eddig nyújtott adományok között a legmagasabb összeget képviseli. Közelebről folyt be

a pénztárhoz a tiszaderzsi egyházban eszközölt gyűjtés szép eredménye 8429 koronában. Ezzel az utóbbi adománnyal a pénzben befolyt adományok összege elérte az egymilliót összeget, a terményben történt adakozások értékén kívül. És ha a tüzelő anyagokra s az épületek javítására nem kellett volna épen ennek a kétszeresét kiadni: kezdetét vehette volna a még folyvást érkező és várható adományokból az elköltött tőke visszahelyezése. Hitsorsosaink és lelkes honfitársainktól reméljük, hogy ez a művelet is rövid idő alatt kezdetét veheti.

Statisztikai adatok a debreczeni református egyházzal az 1921. évben. Élve született 930 fiú, 900 leány, összesen 1830 gyermek. Házasságra lépett tiszta református pár 594, vegyes pár 205, összesen 799 pár. Meghaltak finemen 796, nőnemen 828, összesen 1624-en. Áttért hozzánk más egyházból helybeli férfi 4, beköltözött férfi 13, helybeli nő 7, beköltözött nő 13, összesen 37-en. Kitért tőlünk más egyházba helybeli férfi 1, beköltözött férfi 4, helybeli nő 11, beköltözött nő 12, összesen 28-an. Szaporodás a finemen 196, a nőnemen 111, összesen 307. A polgári házasságot kötött 339 vegyes házaspár közül egyezséget kötött javunkra 124, kárunkra 67, nem kötött egyezséget 148 pár. Lelkek száma 1921 december 31-én finemen 27.627, nőnemen 28.406, összes lélekszám 56.033. — Hagyományoztak néhai Szikszai Erzsébet templomépítési célra egy házat, 2 hold kerti és 2 hold ondódi földet. Néhai Bácsi Juliánna az ispotályi szegényház részére 200 K-t. — Pénzben adományoztak az egyház közönséges szükségeire 4981.70 K-t; a Nagytemplom újraavatásával kapcsolatosan: 18.280 K-t; Úrvaesora-i szent jegyekre 787.90 K-t; Orgonajavításra 100 K-t; Homokkerti imaház alapra 100 K-t; Egyházi tisztviselők nyugdíj-alapjára 405 K-t; Ispot. szegényeknek 22.149 K-t, tanuló árváknak 325 K-t. Természetben adományoztak úrvaesorához 71 kg lisztet, 6 kenyert, 224 liter bort. Ispotályi szegényeknek többen kenyeret, kalácsot, szalonnát, kolbászt, sonkát, tepertőt, sültet, 4 tyúkot, 1 juhot, 1 bányt, káposztát és kását; Úrvaesora-i felszerelésre özv. Kovácsik Istvánné sz. Báthori Erzsébet (Veres-u. 22. sz.) az Ondódon tartandó úrvaesoraosztás céljaira egy nagy és egy kisebb nikkelt tálcát, egy fehér sima üveg kancsót, 2 fehér sima, talpas üveg poharat, egy nagy és egy kis fehér terítőt. — Az egyház kifizetett a Szondy-Kenessey alapítványból házanként nem kolduló szegényeknek 1080 K-t; a Mária Terézia-alapítványból neveltetési segélyeknek 1600, hadi árváknak 100, egész árváknak 2500, félárvaaknak 4500, rendkívüli segélyeseknek 800, árvák ruhasegélyére 22.800, árvák tankönyveire és taneszközökre 45.465.55, összesen 77.765.55 K-t. Tanuló árvák egyházi alapjából neveltetési segélyeknek 800, szegény gyermekeknek 1000, szegény családoknak 1600, rendkívüli segélyeseknek 1360, árvák ruhasegélyére 3920, összesen 8680 K-t. Ezenfelül az Ispotályi Szegényházban 40 szegényt egész éven át gondozott az egyház.

A debreczeni református főgimnázium igazgatójává b. e. Barcza József elhalálozása után egyhangúlag *S. Szabó József* főgimnáziumi tanárt ajánlja a tanári kar az egyházkerületi közgyűlésnek megválasztás végett. A főgimnáziumnak országszerte ismert nagy tudományú tanára, a diákoknak kiváló nevelője és minden jóra lelkes ösztönzője az igazgatói állással és méltósággal szélesebb munkakörét és hatáskörét nyer, amelynek Isten segédelmével való áldásteljes betöltéséhez kegyelmet és testi-lelki erőt kívánunk.

Theol. tanárok értekezlete. A konvent felhívására 1921 december 28. és 29. napjain Budapesten összegyűltek a theol. akadémiák tanárai a tanulmányi és vizsgálati szabályzat revideálására. Jelen voltak Pápáról: Csizmadia Sándor, Pongrácz József, dr. Vas Vince, Tóth Lajos; Budapestről: dr. Pruzsinszky Pál, B. Pap István, Hamar István, Marton Lajos, dr. Sebestyén Jenő; Sárospatakról: Nagy Béla, Marton János, Harsányi István; Debreczenből: dr. Erdős Károly, Csikesz Sándor. A tanulmányi szabályzat átdolgozásánál az volt a vezető gondolat, hogy a hittanhallgató a tanpályán minél behatódobban megismerhesse a bibliát. Az egyes tárgyak közül a dogmatörténelmet az egyháztörténelemmel, a szimbolikát a dogmatikával egybeolvasztva kívánják tanítani. A rendes vizsgálatok idejéül minden félév első hónapját ajánlják. Égető szükségesnek mutatkozott az, hogy a diákok kezébe tankönyvet adhassunk. Ennek lehetővé tételét, valamint a theol. tanárok fizetésének oly módon rendezését, hogy ez a közepes lelkészi állások jövedelmét elérje, különösen kiemelve kéri az értekezlet. A vidéki tanárok a budapesti theol. akadémia internátusának voltak vendégei, amely ellátásért hálásan gondolnak a vendéglátó intézetre és vezetőire.

A Hódmezővásárhelyen működő máramaroszigeti jogakadémián az alapvizsgák január 12—16. között tartatnak. A második félévre beiratkozás jan. 15-én kezdődik. Akik jogi tanpályára először kívánnak lépni, tanulmányaikról szóló bizonyítványaikon kívül felvételi kérvényükhöz erkölcsi és hazafias maguktartását igazoló hatósági iratokat is tartoznak csatolni, valamint annak igazolását, teljesítettek-e katonai szolgálatot s ha igen, hol és mikor? A jogtanári kar létszáma február 1-től, a második félév kezdetétől kétfelével növekedni fog. Az előadásokat mindenik évfolyamon megtartják. Államszámviteltani tanfolyam a tavaszi szemeszterben is lesz. Hallgatókul nők is felvehetők.

Karai Sándor kollégiumi igazgató 1921 október 1. hatállyal az V. fizetési osztályba lépett elő. Az új méltóságos urat, aki szolgálati éveivel most érte el azt a kitüntetést, amit nagy munkássága után méltán megérdemelt, őszintén köszöntjük.

A debreczeni református kollégium egyetemi internátusában a teljes ellátás (lakás, koszt, fűtés, világítás) félévi díja 4000 korona, de kedvezményes helyek is vannak, félévi 3000, 2100 és 1200 koronával. A konviktusban lakás nélkül az élelmezés

teljes díja félévre 2500 korona; kedvezményes díjak: 2000, 1500 és 1000 korona. Csak lakásért a félévi díj 1500 korona. Kedvezményes helyre január 20-ig, nem kedvezményes helyre február 1-ig nyújtandók be a kérvények hiteles lecke-könyv másolattal a közigazgatóságához. Kedvezményes helyre folyamodók családi- és vagyoni viszonyaikat igazoló bizonyítványt is mellékeljenek.

Az 1921. év novemberében felszentelt lelkészekhez! Felszentelésünk ünnepének emléket akarunk állítani egy alapítvánnyal, melynek céljára adakozásból aznap összegyűlt 4200 K. Ezt az összeget azzal vettem át, hogy a f. évben utólagosan érkező adománvokkal kiegészítve rendeltetési helyére juttatom. Miután azonban mindössze 150 koronát küldtek be hozzám azóta erre a célra, kénytelenek vagyunk arra gondolni, hogy ez az összeg nemcsak évi kamataiban, de egészében sem elég fedezni a célt, melyre összeadatott. Azzal a kéréssel fordulok tehát kedves atyámfiaihoz, szíveskedjék mindenki postafordultával nyilatkozni: kívánja-e fenti összeget továbbra is az annak idején megállapított alapítvány alapösszegéül tekinteni s ez esetben mennyivel hajlandó azt mielőbb kiegészíteni, vagy pedig a maga egészében a legközelebbi iskolai év végén adassék az ki egy arra méltó ifjú atyafinak. — Lehetséges volna esetleg az is, hogy a begyűlt 4350 K-t odaajándékozzuk valamelyik alapnak, melyek közt a Baltazár-Ravasz, vagy pedig a „Révész Bálint” egyházfenntartási alapot említhetem. *Minden érdekeltnek* a véleményét kérem, mert ezek szerint vagyunk kénytelenek most már az összegről határozni. Áldott újesztendőt kívánva vagdok szeretettel Debreczen, Egyházter 11. I. em., 1921 dec. 29. Nagy István, vallás-tan. lelkész.

A nyírbátori református dalegylet 1921 december 26-án avatta fel a Kovács Sándor és neje által készített fehér selyem zászlót. Az avatási ünnemen a dalegylet éneke után Szabó Lajos esperes imádkozott szívre hatóan. Tóth János hitoktató lelkész pedig Pólyik Imre ez alkalomra írt ódai szárnyalású zászlóavató versét szavalta el nagy hatással.

A hajdúhadházi gyülekezetben Molnár Zoltán lelkipásztor vezetésével élék egyháztársadalmi munka folyik, amelynek kiemelkedő eseménye volt az 1921 december 25-én tartott karácsonyfa-ünnepély.

A Homokkerti Református Olvasó-Egylet 1921 december 31-én úgy erkölcsileg, mint anyagiag jól sikerült Szilveszter-estélyt rendezett az egylet kulturális céljaira.

A debreczeni egyházmegye 27 egyháza 50 szavazatával egyhangúlag dr. Olchváry Zoltán ítélőtáblai elnököt választotta meg egyházmegyei világi tanácsbírónak. Ad multos annos!

A Hajnal, egyetlen magyar külmissziós lapunk januártól két havonként fog megjelenni. Kiadóhivatala Budapest, IX., Angyal-utca 7/a.

A múlt héten Egerben és Zalaegerszegen római katolikus nagygyűlés volt.

A vámospércsi református egyháznak december 11-én és 26-án tartott népies ismeretterjesztő előadásain Bartha Dezső lelkipásztor, Bartha Dezsőné, Oláh Zsófia, Oláh Zsuzsanna, B. Szabó Gyula működtek közre szép sikerrel. Az énekkart Balogh Gábor tanító vezette.

Lapunk múlt évi szűk terjedelme nem engedte, hogy az újdonságok kellő időben megjelenhessenek. Innen van az, hogy még ebben a számunkban is talál a tisztelt Olvasó olyan hírt, amelyet máshonnan már régen tud, de amit a teljesség kedvéért közölnünk kell, ha későn is. Ezentúl lapunk terjedelme megengedi a gyors és részletesebb közlést, amihez azonban az is szükséges, hogy t. Olvasóink értesítsenek minket a gyülekezetükben, vagy vidékükön történő minden vallásos, vagy egyházi eseményről.

Lelkészwálasztás. A dobozi egyház Fogarassy Jenőt választotta meg lelkipásztorául. Öszintén üdvözöljük.

A Jezsuita-rend most megjelent legújabb névtára szerint 1921 végén összesen 195 magyar jezsuita volt, ebből 90 áldozópap. Az egész világon összesen 17,540 jezsuita él, ebből 8586 áldozópap. A missziókban összesen 1843 jezsuita működik. Budapesten 21, Kalocsán 42, az érdi újoncházban 54, Nagykapornakon 10, Pécsen 25, Szatmáron 13, Szegeden 19 (bölcészlet-hallgató) rendtag él. Az idegen rendtartományokban 22 magyar rendtag és a missziókban egy magyar rendtag van. A Jezsuita-rend tagjainak száma szerint második helyen áll a szerzetesrendek között. (A Nép.)

Lelkészmeghívások. A kőrögyi egyház Kovács Józsefet, a szőnyi gyülekezet Várady Lajost, a tinnyei egyház Lázár Sándort hívta meg lelkészéül. Ad multos annos.

A nagyváradi újvárosi templom orgona beszerzési és világítási költségeinek fedezésére Kulcsár Sándor postás-altiszt 1387 leut gyűjtött.

A debreczeni református tanítók hetedik konferenciája január hó 4-én délelőtt volt az egyház tanácstermében, ahol Uray Sándor lelkipásztor, iskolaszéki elnök bevezető áhítata után Karácsony Sándor budapesti főgimnáziumi tanár tartott három órás, de mindvégig élvezetes és gyakorlati bemutatásában tanulságos előadást „A magyar nyelvtanítás újabb módszereiről”. A régi és inkább elméleti deduktív módszer helyett a jobban bevált induktívot ajánlotta.

A Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetsége, mely a Csonka-Magyarország 20,000 tanítóját foglalja magában, 1921 december 28. napján tartotta tisztviselő választó gyűlését. Alelnökkül Csúrka István debreczeni és Dobó Sándor hajdúböszörményi igazgatókat választották meg. Az igazgatótanács tagjai lettek Debreczenből és környékéről Lévy Imre hajdúböszörményi, Simon Károly hajdúhadházi igazgatók, Fülöp Sándor áll. menekült tanító Hajdúnánás, Ormós Lajos a Gönczy-egylet elnöke Debreczen, Uray Gyula és Bencze Péter derecskei tanítók.

Deismann berlini egyetemi tanár Evangelische Wochenbriefe c. nagy értékű időszak kiadványa 38—1921. számával megszűnt. Nagy missziót teljesített a népek közötti egyetértés előmozdítására.

Ifjúsági versenyt rendezett a „Magyarság“ c. napilap arra a kérdésre: mondja meg az ifjúság maga, hogy mi a kötelessége a diesőséges és ezeréves haza visszaszerzése körül? Az első díjat Károly Ferenc, a csurgói református főgimnázium VIII. osztályú tanulójanak ítélte oda a bíráló bizottság.

A Külföldi Magyarok Szövetsége számon akarja tartani külföldre szakadt véreinket, hogy így a magyarság egységét megővje és ne engedje idegen kézre jutni azokat a vagyontokat, amelyeket ismeretlenül elhált külföldi magyarok után rokonság hiánya miatt idegen állam vesz tulajdonába. E célból kéri mindazokat, akiknek külföldön rokonaik vannak, ezek nevét, legutolsó címét és azt, hogy mikor írt utoljára, tudassák a Külföldi Magyarok Szövetségével (Budapest, IX. Lónyai-u. 17. sz.)

A debreczeni Sakk-kör házi versenyén, amelyen 52-en vettek részt, Kozma Pál hittanhallgató jutott be elsőnek. Tanítványaink sokoldalúságának egyik örvendetes bizonyossága ez a szép eredmény.

A cseh területen levő tiszáninnyi új egyházkerület püspökét Czinke Istvánt október 30-án iktatták be Rimaszombaton.

Nagyrománia görögkeleti egyházának vezető emberei erősen munkálkodtak a megszállás óta azon, hogy az erdélyi hittestvéreik egyházait egy szervezetbe hozzák a királysággal. Ennek az egyetértésnek érdekében a múlt hónapban nagy egyházi gyűlést tartottak Bukarestben (három év alatt immár negyedszer), amelyen azonban az unio az erdélyi görögkeleti papok heves ellenállása miatt meghiúsult.

Hivatalos Értesítés

5799—1921.

Körlevél.

Szeretett Szolgatársaink!

Mai megromlott és szétégett világunkban reménykedő szemünk a jobb jövő felé fordul s különös melegséggel öleljük át a jobb jövő jelképét és letéteményesét: a gyermeket.

Ami tőlünk, felnőttektől, önnön hibáink miatt elvétetett, azt még mindig visszaszerezheti a jövő nemzedék, ha képes lesz megérdemelni.

Ez a jövő nemzedék a gyermekben gondjainkra van bízva és tőlünk vétetik számon. Legbiztosabban tehát az épít, aki a gyermeket menti, védi, neveli.

Erre a munkára hívunk fel titeket, szeretett Szolgatársaink!

Ugyanis az Amerikai Vöröskereszt magyarországi anya- és csecsemővédő akciója (VIII., Vas-

utca 10.) a következő felhívással fordul általunk lelkészeinkhez és tanítóinkhoz:

„Az Amerikai Vöröskereszt támogatásával nagyobb szabású akció indult meg hazánkban a csecsemőhalandóság leküzdésére. Hogy gyökerében kezdjük a munkát, a munka kiterjed az anyák és terhes nők védelmére is. E célt szolgálja az az 50 anya- és csecsemővédő-intézet, melyek közül 16-ot a fővárosban, 34-et vidéki központokban állítanak fel. Ezek az intézetek jól felszerelt, orvosi vezetés mellett működő, állandó jellegű intézmények lesznek. Az egyes intézetek a rendelkezésre álló védőnők segítségével védelmük, illetve ellenőrzésük körébe vonják a terhes anyákat, újszülött gyermekek nagy tömeget és sorsukat figyelemmel kísérik, fejlődésük, növekedésük későbbi korában is. Orvosi, nevelési tanácsok mellett jelentős szerepet játszik a reászorultak lehetőség szerinti természetbeni támogatása. Minden egyes intézet egy-egy propaganda központ is, amely hivatva lesz megindítani egy nagy kulturhadjáratot minden ellen, ami hozzájárul a csecsemőhalandóság növeléséhez. És itt főként népünk körében a csecsemő-gyermeknevelésben annyira divatos rossz szokások, babonák, az e téren való általános tudatlanság, ósdiság ellen kell teljes erővel küzdenünk. Sajnos, egyelőre a falvakat csak e munkába tudjuk és akarjuk teljes erővel bevonni, mert mindenütt, ahol kellene, az anyagiak miatt nem tudunk intézeteket felállítani. Erős a hitünk azonban, hogy e lelkiismeretes és odaadó felvilágosító munka a falvakban is éreztetni fogja áldásos hatását. Ennek támogatásában elsősorban számíthatunk a községek lelkészeire, tanítóira, akik legközelebb állanak a néphez és legjobban hozzá tudnak férni. Oly szent és magaslatos ez az ügy, hogy ennek helye van a szószeken, iskolapadokon és künt a nagy világ zajos pódiumán is. És reméljük, hisszük az előbbi helyekről jobban megtalálja a szívekhez az utat.

A rendelkezésre álló röpiratokat, vezérvonalakat elküldjük minden faluba és kérjük, hogy ezek nyomán alkalomszerűen tartsanak előadásokat, kezdeményezzenek valamilyen munkát, ami a helybeli jótékony célú egyesületek bevonásával nem is ütközik legyőzhetetlen akadályokba. Sajnos, mi nem tudunk a falvakba előadókat küldeni, de lelkész-, tanító-gyűlésekre, ha erről bennünket idejében értesítenek, készséggel küldünk valakit, ki e munka lényegét, végzésének módozatait ismerteti. Azonfelül jutalmazni is fogjuk azokat az egyéneket, akik e munka gyakorlati vonatkozásában különösen kitűntetnek magukat. Füzetekből, képes könyvekből, levelező lapjainkból, tovább terjesztés végett, önköltségi áron, adunk át nagyobb mennyiséget is azon egyesületeknek, amelyek ily módon is segítségünkre jönnek a nem kiapadhatatlan anyagi forrással rendelkező munkánkban.

Abban a reményben fordulunk a falvak lelkészeihez, tanítóihoz és minden e munkában résztvevő akármely falusi honfitársunkhoz, vagy honfitársnőnkhez, hogy felszólítsunk nem lesz visszhang nélküli kiáltó szó a pusztába.

Mi pedig a legmelegebb szavakkal kötjük tisztársaink lelkére, hogy ebben a munkában meg ne restüljenek s időt, fáradságot nem kímélve forgóldjanak a mi lelki fejedelmünknek: Jézus Krisztusnak kedvencei: a kis gyermekek körül, megemlékezvén a Mester szavairól: „aki egy kis gyermeket befogad az én nevemben, engem fogad be!” (Máté: 18, 6.)

1921 karácsony havában.

Dr. Baltazár Dezső,
a tiszántúli református
egyházkerület püspöke.

Németh István,
a dunántúli református
egyházkerület püspöke.

Dr. Ravasz László,
a dunamelléki református
egyházkerület püspöke.

Dr. Révész Kálmán,
a tiszáninneni református
egyházkerület püspöke.

Pályázati hirdetés.

A szamosangyalosi református egyház előjárósága pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett kantor-tanítói állásra. Javadalmazás: 1. egyhaztől 8 hold szántóföld (1000 ölivel), 2. negyöl kemény tűzifa beszállítva, 3. 11 köből rostát tiszta búza (mind természetben), 4. készpénz egyhaztól 650 K, 5. stóla, 6. két szobás jó lakás, szép nagy kerttel és mellékhelyiségekkel, 7. államszegély. köteleességek: I—VI. vegyes- és ismétlőosztályok vezetése. Lelkészi akadályoztatása esetén helyettesítése. Pályázatok február 12-ig a lelkészi hivatalhoz betérjesztendők. Menekültek és személyesen megjelenők előnyben részesülnek.

110—922. szám.

Pályázat.

A felsőszabolcsi református egyházmegyébe kebelezett nyírtassi református egyházközség halálozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek.

Javadalom:

1. Lakás és kert természetben.
2. 60 kat. hold 926 negyszögöl földbirtok haszonélvezete (melyen az elhunyt lelkész családjának tulajdonát képező egy szobából, konyhából és istállóbol álló épület, betonkút, betonvályú szabad egység szerint megvehető a jogutód által).
3. Parber: a 300 kat. földbirtokon felüli birtokosoktól 180 liter gabona és 60 liter búza; a 300 kat. hold földbirtokon aluli birtokosoktól egyenként 120 liter gabona és 40 liter búza; az egész telkesektől 80 liter gabona és 40 liter búza; a féltelkesektől 60 liter gabona és 40 liter búza; a kevesebb földdel bíróktól 30 liter gabona és 20 liter búza, illetve annak forgalmi ára.
4. Fapénz: egész telkesek 52 fillér; féltelkesek 26 fillér; kevesebb földdel bírók 12 fillér.
5. Pénzfizetés: a) okleveles hivatalnokok egyenként 6 kor. 66 fillér; b) oklevéllel nem bíró nivatálnokok egyenként 4 kor.; c) iparosok, kik segéd-del dolgoznak, vagy házzal bírnak 4 kor.; d) házzal nem bíró iparosok egyenként 2 kor.; e) házzal bíró zsellérek egyenként 1 korona 60 fillér;

f) házatlan iparosok, zsellérek egyenként 1 kor. 06 fillér.

6. Minden igás jószággal bíró egyháztagnak szántásdíj fejében fizet 1 korona 32 fillért.

7. Stóladíj.

8. Kongrua 830 korona 06 fillér.

A földbirtok állami adóját az egyház fizeti. Az ártéri adót a lelkész.

Köteleesség:

Mindennemű lelkészi teendők végzése.

A pályázati kérvények felszerelve Kovács Lajos esperes címére küldendők Kisvárdára (Szabolcs megye).

Határidő: 1922. évi február hó 5.

Az állás az özvegy kegyeleti évének letelte után, 1922. évi deczember hó 1-én foglalandó el. A megválasztott lelkész a beruházási szabályrendelet értelmében az előd özvegyének a lelkészlak kertjében levő gyümölcsfa befektetésekért 5400 koronát tartozik fizetni.

Debreczen, 1922 január hó 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

Segédlelkész kerestetik. Fizetés: ételmezés, lakás, fűtés, világítás. Évenként négyezer korona. Államtól segély, ami adatik. Tiszamogyorós, posta Mándok.

Most jelent meg!

Tárgymutató

a magyar reformátusok

új Énekeskönyvéhez.

Készítette: **Uray Sándor**
debreczeni református lelkész.

Ára: 10 korona.

A pénz előleges beküldése mellett bérmentve küldi meg a kiadó

„Méliusz” könyvkereskedés
Debreczen, Ferenc József-út 26.

Az új Énekeskönyv

ugyanott kapható

papirkötésben .. ára 42 K

félvászon kötésben . 44 K

egészvászonn kötésben . 54 K

Ezen árakból egyházak és iskoláknak egyes példányok megrendelésénél 10%, 50 példány és azonfelüli megrendeléseknél 25% **VVVVVVVV** engedmény jár. **VVVVVVVV**